

L a n d s k a p s n ä m n d e n s framställ-
ning till Ålands landsting med förslag till land-
skapslag om ändring av landskapslagen om kommunal-
lag för landskommunerna i landskapet Åland, utfär-
dad den 21 augusti 1930.

N:o 14/1943.

Uti skrivelse för den 16 mars 1943 har Landstinget delgivit land-
skapsnämnden sitt beslut av den 27 därförutgångne februari, dessmedelst
Landstinget förkastat landskapsnämndens den 27 januari sagda år insända
förslag till landskapslag om kommunala val i landskapet Åland, men till-
lika givit landskapsnämnden i uppdrag att till höstsessionen i år in-
komma med framställning om sådan ändring av landskapslagarna om kommu-
nalförvaltning i landskommunerna och i Mariehamn att i dem intages
stadgandena om icke valbarhet på grund av ådömt straff för hög- eller
landsförräderi, m.m. ur § 10 i rikets kommunallag för landskommunerna
och ur § 11 i kommunallagen för städerna, samt att därjämte insända
nytt förslag till kommunal vallag för landskapet.

Enligt lagutskottets betänkande av den 23 februari 1943 med anled-
ning av landskapsnämndens framställning till Landstinget med förslag
till landskapslag om kommunala val i landskapet, ansåg utskottet, att
på de skäl, som landskapsnämnden i sin motivering till förslaget fram-
hållit, det bleve nödvändigt att komplettera landstingsbeslutet av den
1 mars 1941 beträffande §§ 12 och 44 för att en landskapslag om kommu-
nala val överhuvudtaget skulle kunna träda i kraft. En förutsättning
för att kommunala vallagen i framhållet avseende skulle kunna ändras
var enligt utskottets uppfattning likväl, att landskapslagarna om kom-

ommunalförvaltning därförinnan underkastades ändringar och kompletteringar i samma syfte, ty den kommunala vallagen måste ju stöda sig på gällande kommunallagars föreskrifter beträffande valbarheten. På grund härav ansåg lagutskottet, att landskapsnämndens lagstiftningsinitiativ bort föregås av en ändring av landskapslagarna om kommunalförvaltning såväl i landskommunerna som i Mariehamn.

Landstingets förenämnda beslut innebär således, att i landskapslagen om kommunallag för landskommunerna i landskapet Åland, utfärdad den 21 augusti 1930, liksom även i landskapslagen om kommunalförvaltning i Mariehamn av den 15 december 1931 böra från rikets motsvarande kommunallagar intagas de s.k. kommunistparagraferna, d.v.s. de lagbestämmelser på grund av de ändrade kommunallagarna i riket av den 25 maj 1934, med tillhjälp av vilka fulla garantier skulle skapas för förverkligande av syftemålet att förhindra kommunisters deltagande i den kommunala verksamheten liksom deras politiska arbete genom särskild lagstiftning blivit stäckt.

Emot lagutskottets ovanrelaterade motivering kunde nog invändningar göras, men landskapsnämnden förmodar detta icke vara nödigt, då Landstinget nu en gång resolverat, att den kommunala vallagen för landskapet icke kan bli landskapslag med mindre än att ovannämnda paragrafer intagas i landskapets kommunallagar. Det gäller sålunda för landskapsnämnden endast att i våra kommunallagar och närmast i landskommunernas kommunallag intaga den i 10 § 2 mom. av kommunallagen den 27 november 1917, sådant detta lagrum lyder i lagen den 25 maj 1934, ingående bestämmelserna om icke valbarhet för den som dömts till straff för höger

eller landsförräderi. Lagbestämmelsen i fråga blir en formalitet, då ju nämnda stadganden, såsom grundande sig på brottsliga handlingar, enligt auktoritativ tolkning böra tillämpas på Åland även i avsaknad av bestämmelse i landskapslag.

Nästkommande år på hösten komma nya kommunala val i landskapet att äga rum. För att då kunna få tillämpa en egen kommunal vallag, har det för landskapsnämnden, på grund av Landstingets ovannämnda beslut, varit en bjudande nödvändighet att uppgöra ett förslag om tillägg till § 10 i kommunallagen för landskommunerna i det syfte Landstinget beslutat.

Då landskapsnämnden i förevarande framställning gjort förslag om tillägg till § 10 av gällande kommunallag för landskommunerna, kan ett på grund av tillkommen rikslag nödiggjort förslag till ändring av § 121 i samma landskapslag samtidigt av landskapsnämnden framställas. Detta ändringsförslag skall här nedan närmare motiveras.

Uti en proposition till riksdagen av den 9 december 1942 med förslag till lagar om ändring av förordningarna angående kommunalförvaltning på landet och i stad framhöll regeringen bland annat, att beloppen för grund- och barnavdrag, vilka genom ändringar i kommunalförordningarna år 1922 fastställts till det belopp de nu hava, redan länge erkänts vara alltför låga. I princip borde ju vid en beskattning enligt betalningsförmåga de inkomster, vilka motsvarade de minsta kostnaderna för utkomsten, vara fria från skatt. De personer, vilka levde i nivå med utkomstminimum, kunde nämligen icke anses besitta egentlig skattebetalningsförmåga, vilken vidtog först med överskjutande in-

komst. Frågan om höjning av såväl grund- som barnavdragen hade flera-
faldiga gånger varit föremål för behandling hos myndigheter, kommuner
och enskilda organisationer, tills riksdagen den 8 januari 1942 god-
kände en hemställan, att regeringen skyndsamt måtte avlåta propositi-
on till riksdagen angående en sådan ändring av kommunalskattelagarna,
att grund- och barnavdragens belopp skulle förhöjas, så att de motsva-
rade den förändrade pris- och levnadsnivån. Regeringen hade även an-
sett skäl föreligga att i detta avseende föreslå vissa ändringar i gäl-
lande stadganden. I sådant syfte föreslog regeringen i ovannämnda pro-
position förhöjning av grundavdragen och barnavdragen, varjämte och
enär barnens skolgång enligt stadgandena i gällande lag om läroplikt
för folkskolans och dess fortsättningsskolas vidkommande upphörde
först då barnet fyllt 15 år, borde även den åldersgräns, som berätti-
gade till skatteavdrag, höjas. Då enligt gällande lag skulle från
skattbar inkomst grundavdraget först göras och därefter barnavdraget,
ansåg regeringen likväl saken kunna rättvisast ordnas sålunda, att
från den skattbara inkomsten skulle först göras barnavdraget och däreft-
ter, därest inkomsten härvid understeg en viss gräns, grundavdraget.
För sådana skattskyldiga, vilkas skattebetalningsförmåga på grund av
orsaker av tillfällig natur var i betydande grad nedsatt, kunde enligt
lag beviljas extra lättnader. Villkor för erhållande av dylik lättnad
var en inkomstgräns av 15.000 mark, vilken regeringen i detta samman-
hang föreslog höjd till 25.000 mark på landsbygden och i stad till
30.000 mark, varjämte lättnadens högsta belopp föreslogs höjt från
gällande 5.000 till 10.000 mark. Dessutom föreslogs att från skatt-

398

skyldigs inkomst ett efter prövning skäligt ansett belopp kunde avdragas, eller han helt befrias från skatt, därest han efterlämnat änka, oförsörjda barn eller andra arvingar, vilka varit beroende av hans försörjning.

I de delar här framhållits vann regeringens proposition riksdagens godkännande, vilket framgår av dess svar å regeringens ovanåberopade proposition. Och lag om ändring i förenämnt syfte utfärdades för landsbygd liksom för städer i riket den 12 mars 1943.

Landskapslagen den 21 augusti 1930 om kommunallag för landskommunerna i landskapet Åland, vilken i huvudsak utgör en kodifiering av dågällande stadganden om kommunalförvaltning på landet, men i vilken ock bestämmelser intagits, som beakta förhållandena i landskapet, innehåller i § 121 de bestämmelser, vilka här ovan i relationen av regeringspropositionen ansetts icke vidare sammangå med rådande pris- och levnadsnivå. Och man kan med fullt skäl påstå, att ifrågavarande stadganden i gällande landskapslag icke heller äro överensstämmande med de pris och levnadsförhållanden, som råda i landskapet. På grund härav synes det landskapsnämnden vara förenligt med rättvisans krav, att landskapets inbyggare på landsbygden tillerkännas samma skattelättnader som det övriga rikets inbyggare genom landskapslag, angående vars antagande av landstinget ur behörighetssynpunkt icke kan finnas något att påminna. Vid sådant förhållande har landskapsnämnden i sitt ändringsförslag till § 121 intagit stadganden i rikets lag av den 12 mars 1943 om ändring av förordningen angående kommunalförvaltning på landet med nödvändigansedd omredigering.

De sakförhållanden och motiv landskapsnämnden här i det föregående framhållit föranleder landskapsnämnden att förelägga Landstinget till antagande nedanstående förslag till landskapslag:

"L a n d s k a p s l a g

angående ändring av landskapslagen om kommunallag för landskommunerna i landskapet Åland, utfärdad den 21 augusti 1930.

I enlighet med Ålands landstings beslut skola §§ 10 och 121 i landskapslagen den 21 augusti 1930 om kommunallag för landskommunerna i landskapet Åland i sin helhet erhålla följande lydelse:

§ 10.

Valbar till fullmäktig och övriga kommunala förtroendeuppdrag, för såvitt angående dem icke är särskilt stadgat, är envar i kommunen bosatt person, som är berättigad att deltaga i val av fullmäktige.

Den, som dömts till straff för hög- eller landsförräderi, delaktighet i sådant brott eller förberedelse eller försök därtill, vare dock ända till utgången av det sjätte kalenderåret, efter det han till fullo utstått sitt straff jämte därmed förenad annan straffpåföljd, i avsaknad av valbarhet till kommunalt förtroendeuppdrag. Valbarhet tillkommer ej heller den, som ställts under åtal för i detta moment avsett brott, eller den, mot vilken vederbörande åklagare till rätten inlämnat anklagelseskrift för väckande av åtal för sådant brott.

Till revisor kan dock utses även i annan kommun bosatt medborgare i republiken Finland, såframt han därtill samtycker.

§ 121.

Från skattskyldig persons inkomst skall, i enlighet med vad kommun

munalfullmäktige för den taxering, som varje år skall förrättas, besluta, avdragas minst tvåtusen och högst fyrtusen mark för varje barn eller adoptivbarn, som han på grund av sin försörjningsplikt under skatteåret försörjt och som före skatteårets ingång icke fyllt sexton år. Då hustru skilt beskattats, må avdraget göras endast från den makes inkomst, vilken ensam eller huvudsakligen försörjt barnet. För barn, som självt har inkomst, må avdrag göras blott, såframt sagda inkomst understigit det av kommunalfullmäktige fastställda beloppet.

Överstiger skattskyldig persons och hans makas sammanlagda inkomst efter i §§ 110, 111 och 112, sistnämnda paragraf sådan den ändrad lyder i landskapslagen den 30 juni 1941, nämnda avdrag, jämte i föregående moment stadgat barnavdrag, icke tjugufyrtusen mark, må därifrån göras ytterligare följande avdrag:

Då inkomsten icke överstiger tiotusen mark, minst tretusen och högst sextusen mark, i enlighet med vad kommunalfullmäktige för den varje år skeende taxeringen besluta, samt, då inkomsten överstiger 10.000, men icke 12.000 mark, 9/10 av det fastställda avdraget,

"	12.000,	"	"	14.000	"	8/10	"	"	"	"
"	14.000,	"	"	16.000	"	7/10	"	"	"	"
"	16.000,	"	"	18.000	"	6/10	"	"	"	"
"	18.000,	"	"	20.000	"	5/10	"	"	"	"
"	20.000,	"	"	21.000	"	4/10	"	"	"	"
"	21.000,	"	"	22.000	"	3/10	"	"	"	"
"	22.000,	"	"	23.000	"	2/10	"	"	"	"
"	23.000,	"	"	24.000	"	1/10	"	"	"	"

Då äkta makar skola skilt beskattas, skall grundavdraget fastställas på grund av deras sammanlagda inkomst och avdraget göras från den makes inkomst, som haft den större inkomsten.

Har skattskyldig persons skattebetalningsförmåga genom underhåll i nära anförvanter eller till följd av egen eller närstående persons sjukdom, olycksfall eller annan sådan orsak väsentligen nedsatts, kan från inkomsten, därest denna efter förenämnda avdrag icke överstiger tjugofemtusen mark, avdragas högst tiotusen mark. Från avliden persons inkomst kan efter prövning avdrag göras eller hans dödsbo helt och hållet befrias från skatt, därest han efterlämnat änka, oförsörjda barn eller andra arvingar, vilka varit beroende av honom för sin försörjning."

Mariehamn den 6 oktober 1943.

På landskapsnämndens vägnar:

P. J. H. H. H. H. H.

Werner W. S. H. H. H.